

Remissyttrande

Datum 2026-03-17

Diarienummer RS 2025-06095

Justitiedepartementet

Ert diarienummer Ju2025/02525

Rättssäkerhetens pris (SOU 2025:111)

Allmänna synpunkter på förslaget (avsnitt 12 och 16.5)

Västra Götalandsregionen (VGR) konstaterar att det är relativt få beslut som fattas av regionen som kan överklagas enligt förvaltningslagen och hanteras utifrån FPL. Förslaget bedöms därför inte få någon större direkt påverkan för VGR.

Rent principiellt ifrågasätter VGR emellertid behovet av att införa en generell rätt till ersättning för rättegångskostnader i mål av förvaltningsrättslig karaktär. FPL har en annan uppbyggnad och målen i förvaltningsdomstol en annan karaktär än civilrättsliga tvistemål enligt rättegångsbalken.

En grundläggande tanke bakom förvaltningsprocessen är att en enskild part ska kunna föra sin talan på egen hand. Både beslutsmyndigheten och domstolen har ett uttalat utredningsansvar som syftar till att säkerställa materiellt riktiga avgöranden. Processen är dessutom avgiftsfri och utformad för att ställa relativt låga krav på den enskilde.

Mot denna bakgrund framstår införandet av rätt till ersättning för rättegångskostnader i dessa mål och ärenden obehövt utifrån FPL:s konstruktion. Rätten till ersättning kommer sannolikt leda till att fler enskilda anlitar juridiska ombud, vilket kan förändra processens karaktär och förskjuta domstolens utredningsansvar till förmån för parternas argumentation och ombudens ”produktion” av material. Det kan alltså ifrågasättas om förslaget är förenligt med FPL:s grundmodell.

Behov av att klargöra vilka måltyper som inte omfattas

Det är något oklart om förslaget även avser att omfatta ersättning för rättegångskostnader i mål enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Dessa mål har typiskt sett en helt annan karaktär än andra förvaltningsmål och liknar till sin karaktär mer dispositiva tvistemål. Parterna är ofta enskilda näringsidkare som anlitar advokater i processen. Det vore bra att klargöra i förarbetena att upphandlingsmål inte omfattas.

Skulle avsikten vara att även LOU-mål ska omfattas, anser VGR att detta måste utredas särskilt utifrån målens karaktär och avsevärda ombudsanvändning och därmed stora potentiella kostnader för det allmänna.

Om lagstiftaren går vidare med förslaget, behövs också klargörande om vilka typer av mål där det typiskt sett inte ska vara befogat med ersättning för ombudskostnader. Begreppet ”sakens beskaffenhet” är allmänt hållet och riskerar att leda till oförutsägbara bedömningar.

VGR inser att någon uttömmande uppräkningslista är svår att leverera, men det hade varit önskvärt med tydligare vägledning från lagstiftaren. Detta både för myndigheter samt för de enskilda som annars kan dristas till att anlita dyra juridiska ombud i tron att dessa kommer att ersättas av det allmänna.

15.4.4 En ny kostnadsreglering i förvaltningsprocesslagen

Utredningen uppskattar kostnadsökningen för det allmänna till cirka 15 miljoner kronor per år och bedömer att kostnaderna ska rymmas inom befintliga anslag. Utifrån VGR:s perspektiv torde den ekonomiska påverkan vara begränsad, då det utifrån vad VGR kan förutse rör sig om relativt få regionala beslut som kan komma att omfattas av rätten till ersättning. För andra myndigheter kan kostnadsökningarna däremot bli mer betydande, särskilt om rätten till ersättning innebär att fler parter anlitar ombud eller om mer omfattande argumentation behöver hanteras i processerna.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Charlotte Järnström
Regiondirektör